

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และเปรียบเทียบระหว่างเยาวชนในชนบทและในเมือง เพื่อศึกษาวิถีชีวิตตามความคาดหวังของสังคมมุสลิมและเปรียบเทียบวิถีชีวิตในปัจจุบันและตามความคาดหวังของสังคมมุสลิม และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อวิถีการดำเนินชีวิตตามความคาดหวังของสังคมมุสลิมของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยการสัมภาษณ์เยาวชนจำนวน 1,800 คน และประชาชนทั่วไป จำนวน 1,800 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมเอสพีเอสเอส ฟอร์ วิน โดวส์ และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจำนวน 36 คน และสัมภาษณ์กลุ่มจำนวน 24 กลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหลักการทฤษฎีเชิงแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยควบคู่บริบท

จากการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า

เยาวชนส่วนใหญ่เลือกคบเพื่อนเพศเดียวกันที่มีแนวคิดอุดมการณ์เหมือนกันและมีการเที่ยวเตร่เยาวชนในเมืองและชนบทส่วนใหญ่มีหลักในการเลือกคบเพื่อนที่ไม่แตกต่างกัน แต่มีกิจกรรมร่วมกันที่แตกต่างกัน โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่เรียนพิเศษและเที่ยวเตร่และในชนบทเล่นกีฬาและเล่นเกม และสังคมคาดหวังให้มีการคบเพื่อนที่มีความจริงใจและให้ช่วยเหลือได้และไม่คบเพื่อนที่เกี่ยวข้องอบายมุขกับคบเพื่อนที่ทำตัวไร้สาระ

เยาวชนส่วนใหญ่เลือกคบเพื่อนต่างเพศที่นิสัยใจคอที่แนวคิดและอุดมการณ์และมีการพูดคุยสนทนาประจำวัน และเยาวชนในเมืองและชนบทส่วนใหญ่มีหลักในการเลือกเพื่อนที่ไม่แตกต่างกัน แต่มีกิจกรรมร่วมกันที่แตกต่างกัน ซึ่งเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่เล่นดนตรีและเที่ยวเตร่และในชนบทพูดสนทนาประจำวันและเล่นกีฬา และสังคมคาดหวังให้มีการพูดคุยเฉพาะเรื่องที่จำเป็นและมีประโยชน์ (เรียน/งาน) และห้ามมีการจับมือถือแขนและหยอกล้อกันตามที่สาธารณะ

เยาวชนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาด้านสามัญในระดับประถมศึกษา และเยาวชนในเมืองและชนบทส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับที่แตกต่างกัน โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและ ปวท./ปวส. และในชนบทสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และเยาวชนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาด้านศาสนาในระดับอิสลามศึกษาตอนกลางและเยาวชนในเมืองและชนบทส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับที่ไม่แตกต่างกัน เยาวชนส่วนใหญ่กำลังศึกษาด้านสามัญอยู่ในระดับปริญญาตรี โดยเยาวชนในเมืองและชนบทกำลังศึกษาระดับที่แตกต่างกันคือเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีและในชนบทกำลังศึกษาระดับ ปวท./ปวส. และเยาวชนส่วนใหญ่กำลังศึกษาด้านศาสนาอยู่ในระดับอิสลามศึกษาตอนต้น โดยเยาวชนในเมืองและชนบทกำลังศึกษาด้านศาสนาในระดับที่ไม่แตกต่างกัน และสังคมคาดหวังให้มีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (ป.ตรี ป.โท ป.เอก) และไม่ควรมุ่งศึกษาเฉพาะด้านสามัญ

เยาวชนส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการอยู่กับเพื่อน ดูหนังฟังเพลง และเล่นกีฬา เยาวชนในเมืองและชนบทส่วนใหญ่มีการใช้เวลาว่างที่แตกต่างกันคือเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ดูหนังฟังเพลงและซัฟต์เล่น และในชนบทเล่นกีฬา อ่านหนังสือ เล่นเกม และอยู่กับเพื่อน เยาวชนส่วนใหญ่มีการสูบบุหรี่ และบางส่วนมีการเที่ยวกลางคืน พนันบอล และคาราโอเกะ และเยาวชนในเมืองและชนบทมีการข้องเกี่ยวกับอาชญากรรมที่ไม่แตกต่างกัน และสังคมคาดหวังให้มีการพัฒนาสถานศึกษาเป็นประจำ เช่น มัสยิด สุสาน และไม่มีว่สมกับยาเสพติดทุกประเภท

เยาวชนส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพเนื่องจากกำลังศึกษาและไม่รู้จะประกอบอาชีพอะไร และเยาวชนอีกบางส่วนมีการประกอบอาชีพโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเยาวชนในเมืองและชนบทมีสถานภาพการประกอบอาชีพที่ไม่แตกต่างกันและมีสาเหตุที่ไม่ประกอบอาชีพที่ไม่แตกต่างกัน สำหรับผู้ที่ประกอบอาชีพพบว่าการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ และลูกจ้าง ส่วนในชนบทประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง และสังคมคาดหวังให้มีการทำงานที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนา

เยาวชนชายส่วนใหญ่ใส่เสื้อยืดที่มีรูปและใส่กางเกงขาสั้น ส่วนเยาวชนหญิงส่วนใหญ่ใส่ผ้าคลุมผมขนาดเล็ก ใส่กระโปรงที่รัดรูป ใส่เสื้อยืดขนาดเล็ก และใส่กางเกงรัดรูป โดยเยาวชนชายในเมืองและชนบทมีการสวมเสื้อที่แตกต่างกัน ซึ่งเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่สวมเสื้อยืดแขนสั้นและในชนบทสวมเสื้อคอโตะบลาจ (เสื้อแขนยาว-ชายเสื้อยาวถึงสะโพก) และมีการใส่กางเกงที่แตกต่างกัน ซึ่งเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ใส่กางเกงขาสั้นและกางเกงยีนส์ และในชนบทใส่กางเกงยาวธรรมดาและกางเกงวอร์ม สำหรับเยาวชนหญิงมีการใส่ผ้าคลุมผมที่แตกต่างกัน ซึ่งเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่คลุมผมและคลุมผมด้วยผ้าขนาดเล็กกะทัดรัดและในชนบทคลุมผมด้วยผ้าขนาดใหญ่มิดชิด มีการใส่กระโปรงและเสื้อที่ไม่แตกต่างกัน และมีการใส่กางเกงที่แตกต่างกัน ซึ่งเยาวชนในเมืองใส่กางเกงขาสั้นและกางเกงรัดรูปและเยาวชนในชนบทใส่กางเกงยีนส์และกางเกงวอร์ม และสังคมคาดหวังให้เยาวชนหญิงมีการใส่เสื้อชุดยาวหลวม ๆ และไม่รัดรูปสูงที่สุด และเยาวชนชายใส่เสื้อแขนยาวกับถุงผ้าโสร่ง ไม่ควรใส่กางเกงยีนส์เอวต่ำและไม่เลียนแบบทรงผมคาราและนักร้อง

เยาวชนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องในระดับมาก มีการเที่ยว/ช้อปปิ้งและกินข้าวร่วมกัน โดยเยาวชนในเมืองและในชนบทมีความสัมพันธ์ในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและในชนบทมีความสัมพันธ์ในระดับมาก และเยาวชนมีการร่วมกิจกรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์ และในชนบทปรึกษาหารือ ละหมาดกินข้าว และสังคมคาดหวังให้มีการให้ความช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความกตัญญูทดแทน

เยาวชนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านในระดับน้อย และมีการเยี่ยมชมและถามสารทุกข์สุข เยาวชนในเมืองและในชนบทมีความสัมพันธ์ในระดับที่แตกต่างกัน โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย และในชนบทมีความสัมพันธ์ในระดับมากและปานกลาง และเยาวชนมีการร่วม

กิจกรรมที่แตกต่างกัน โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่มีกิจกรรมร่วมกัน และในชนบทช่วยงานบุญและเยี่ยมไข้ และสังคมคาดหวังให้มีการรักใคร่ ห่วงใย และเอื้ออาทรกัน และไม่เบียดเบียน/เอารัศเอาเปรียบ

เยาวชนส่วนใหญ่มีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนบ่อยครั้ง โดยส่วนใหญ่มีการพัฒนาสุสาน มีการกำจัดขยะ และมีการขุดลอกคูคลอง เยาวชนในเมืองและในชนบทมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนที่แตกต่างกัน โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่เคยบำเพ็ญประโยชน์และบำเพ็ญประโยชน์นาน ๆ ครั้ง และในชนบทมีการบำเพ็ญประโยชน์เป็นประจำและบ่อยครั้ง และเยาวชนมีกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ที่แตกต่างกัน โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่มีการบำเพ็ญประโยชน์และกำจัดขยะ และในชนบทมีการพัฒนามัสยิด ขุดลอกคูคลอง สอดส่องดูแล และพัฒนาโรงเรียนศาสนา และสังคมคาดหวังให้มีการร่วมกันพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้าในทางที่ดี เป็นชุมชนสีขาวปลอดยาเสพติด และไม่มีการแก่งแย่ง เบียดเบียน และหลีกเลี่ยง

เยาวชนส่วนใหญ่มีการละหมาดห้าวันนาน ๆ ครั้ง ไม่เคยละหมาดภาคสมัครใจ (สุนัต) มีการถือศีลอดเดือนรอมฎอนเป็นประจำ ไม่เคยถือศีลอดภาคสมัครใจ (สุนัต) ไม่เคยบริจาคทาน ไม่เคยอ่านอัลกุรอาน และไม่เคยกล่าว/ระลึกถึงพระเจ้า เยาวชนในเมืองและในชนบทมีการละหมาดห้าวันและภาคสมัครใจ (สุนัต) ที่แตกต่างกัน โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่เคยละหมาดและในชนบทมีการละหมาดเป็นประจำและบ่อยครั้ง มีการถือศีลอดเดือนรอมฎอนและภาคสมัครใจ (สุนัต) ที่แตกต่างกัน โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่เคยถือศีลอด และในชนบทมีการถือศีลอดนาน ๆ ครั้ง และเป็นประจำ มีการบริจาคทานที่แตกต่างกัน โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่มีการบริจาคทานเป็นประจำ และในชนบทไม่เคยบริจาคทาน มีการอ่านอัลกุรอานที่แตกต่างกัน โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่เคยอ่านอัลกุรอาน และในชนบทมีการอ่านอัลกุรอานเป็นประจำ นาน ๆ ครั้ง และบ่อยครั้ง และมีการกล่าว/ระลึกถึงพระเจ้าที่แตกต่างกัน โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่ไม่เคยการกล่าว/ระลึกถึงพระเจ้า และในชนบทมีการกล่าว/ระลึกเป็นประจำ และนาน ๆ ครั้ง และสังคมคาดหวังให้มีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดและให้ถูกต้องตามแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด

เยาวชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเยาวชนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ความไม่สงบในปัจจุบัน เยาวชนในเมืองและในชนบทมีความเห็นที่ไม่แตกต่างกัน และมีความเห็นต่อสาเหตุที่เยาวชนมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน โดยเยาวชนในเมืองส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเยาวชนมีส่วนร่วมเพราะรับคำสอนที่ผิดและในชนบทมีความเห็นว่าเยาวชนมีส่วนร่วมเพราะถูกหลอกและต้องการค่าจ้าง

จากการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนคบเพื่อนเพศเดียวกันตามหลักการศาสนา เยาวชนในเมืองมีการคบเพื่อนที่มีกิจกรรมมีแนวคิดเหมือนกัน และเยาวชนในชนบทมีการคบเพื่อนเหมือนพี่น้องคบได้กับทุกคน

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการคบเพื่อนต่างเพศตามขอบเขตที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนด เยาวชนในเมืองมีการคบเพื่อนต่างเพศอย่างอิสระและผิดหลักการศาสนาอิสลาม และเยาวชนในชนบทมีการคบเพื่อนต่างเพศตามกรอบประเพณีอันดีงามและหลักการศาสนาอิสลาม

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนทุกคนศึกษาทั้งด้านสามัญและศาสนาควบคู่กัน เยาวชนในเมืองให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านสามัญมากกว่าด้านศาสนา และเยาวชนในชนบทมีการศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญควบคู่กัน

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองมีการใช้เวลาว่างอย่างไรประโยชน์ไม่สร้างสรรค์ และเยาวชนในชนบทมีใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการหลีกเลี่ยงไกลจากอบายมุขทุกประเภท ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองเกี่ยวข้องกับอบายมุขเพราะความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเยาวชนในชนบทเกี่ยวข้องกับอบายมุขเพราะสิ่งดึงดูดใจจากสังคมเมือง

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการทำงานที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนา เยาวชนในเมืองไม่ได้ทำงานเพราะต้องเรียนหนังสือ และเยาวชนในชนบทมีการทำงาน

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการแต่งกายอย่างมิดชิดตามหลักการศาสนาอิสลาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนมุสลิมในเมืองมีการแต่งกายเชิงประยุกต์เพื่อให้ทันสมัย และเยาวชนในชนบทมีการแต่งกายตามหลักการศาสนา

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีความสัมพันธ์กับครอบครัวและเพื่อนบ้านที่ดีตามแนวทางหลักการศาสนาอิสลาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนมุสลิมในเมืองมีความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องอย่างห่างเหินและขาดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน และเยาวชนในชนบทมีความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องที่ดีตลอดเวลา

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนบ้านที่ดี มีความรักใคร่ช่วยเหลือกัน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองมีสัมพันธ์ภาพที่ไม่ดีและไม่สนใจกัน และเยาวชนในชนบทมีสัมพันธ์ภาพที่ดีและมีการช่วยเหลือกัน

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองมีการละเลยและไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจ ในขณะที่เยาวชนในชนบทมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเห็นว่าสังคมมุสลิมคาดหวังให้เยาวชนมุสลิมมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนด้วยความบริสุทธิ์ใจ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนในเมืองไม่ให้ความสำคัญและหลีกเลี่ยงการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และเยาวชนในชนบทมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนด้วยความเต็มใจและบริสุทธิ์ใจ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าเยาวชนมุสลิมมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความไม่สงบในปัจจุบัน เพราะว่าเยาวชนมุสลิมได้รับคำสอนที่ผิด และส่วนน้อยเห็นว่ามีส่วนร่วมเพราะถูกชักนำถูกขู่บังคับและถูกจ้างวาน เพราะมีผู้อยู่เบื้องหลัง